

Abstrakt

Tématem předložené disertační práce je Vznik, vývoj a fungování systému sociálního zabezpečení u společnosti Severní dráhy císaře Ferdinanda v období let 1836–1907.

Těžiště výzkumu bylo zaměřeno na vznik a fungování penzijní pokladny, nemocenské pokladny z roku 1874, nemocenské pokladny z roku 1888 a dětského azylového domu železniční společnosti Severní dráhy císaře Ferdinanda.

Pro výzkum bylo použito metody sběru a analýzy archivních pramenů, tištěných pramenů a literatury vztahující se k danému tématu a následného srovnání vzniku, vývoje a fungování systému sociálního zabezpečení u státních drah, státní správy, příslušníků ozbrojených sil habsburské monarchie, případně u ostatních soukromých železničních společností v období let 1836 až 1907.

Výsledky výzkumu jsou následující;

Severní dráha císaře Ferdinanda poskytovala prostřednictvím penzijní pokladny a nemocenské pokladny z roku 1874 a části svých zaměstnanců, jejich vdovám a sirotkům penzijní, nemocenské a částečně také úrazové zabezpečí. Po zřízení později nemocenské pokladny z roku 1888 se nemocenské pojištění rozšířilo na všechny zaměstnance. Tento záchytný systém se v průběhu let stal vzorem pro většinu soukromých železničních společností a c. k. Státní dráhy. A naopak Severní dráha si brala za vzor sociální zabezpečení státních úředníků, případně jiných železničních společností.

Dětský azylový dům zřízený společností poskytoval dětem a sirotkům zaměstnanců Severní dráhy bezplatné základní vzdělání, možnost přípravy pro práci u Severní dráhy a v neposlední řadě výchovu. Podobný systém vzdělání dětí a sirotků zaměstnanců měly například c. k. Státní dráhy.

Zřízení Penzijní pokladny a azylového proběhlo na základě svobodného rozhodnutí akcionářů. Naopak vznik a vývoj nemocenské pokladny byl vázán na zákon *O nemocenské pojištění dělníků z roku 1888*. A její založení tak patří zasahování státu do vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Její fungování bylo od roku 1888 běžné u všech soukromých a státních železnic.

Vzhledem k tomu, že zkoumaná oblast historie vzniku, vývoje a fungování systému sociálního zabezpečení v tzv. Dlouhém 19. století je v naší historiografii poněkud opomíjen tématem, je předložená disertační práce pouze sondou do celkového systému. Česká historiografie se v minulosti zabývala touto problematikou v období první československé

republiky se stručným historickým přesahem do 19. století a byla více zaměřena na roli státu na vznik, vývoj a fungování sociální zabezpečení.